

15.11.2012

Valtioneuvoston kanslia
PL 23
00023 Valtioneuvosto

ASIA: LAUSUNTOPYYNTÖ MIETINNÖSTÄ TUTKIMUSLAITOKSET JA TUTKIMUSRAHOITUS-EHDOTUS KOKONAISUUDISTUKSEKSI

Viite: Valtioneuvoston kanslian lausuntopyyntö VNK/1318/05/2011 (12.10.2012)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Valtion tutkimuslaitosten uudistamisen tarve on hyvin perusteltu. Näiden laitosten toiminnan painopistettä tulee siirtää palvelemaan nykyistä paremmin päätöksentekoa ja elinkeinorakenteen tarpeita. Tutkimuslaitoksissa harjoitettava perustutkimus tulee siirtää yliopistoille Tutkimus- ja innovaationeuvoston linjauksessa todetaan, että tulisi painottaa toimia joilla toiminnan laatu, relevanssi ja hyödyntämisen aste kasvavat. Siksi tulisi pirstaleisuudesta ja päällekkäisistä toiminnoista päästä eroon.

Arene pitää hyvänä monia mietinnössä tehtyjä esityksiä, kuten tutkimuslaitosten budjettirahoituksen pienentäminen ja tilaajaperustaisen tutkimuksen määrän kasvattaminen, tutkimuslaitosten fuusiot ja rakenneuudistus yleensä, sekä tutkimusinfrastruktuurin yhteiskäyttö.

Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta mietinnössä on muutamia merkittäviä puutteita, jotka tulee korjata ennen kuin esitystä viedään eteenpäin.

- 1) Suomessa on kaksi korkeakoulusektoria, joiden molempien tehtäviin kuuluu tutkimus. Yliopistojen tutkimus painottuu voimakkaammin perustutkimukseen kun taas ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnalta edellytetään enemmän alueellisesti vaikuttavaa soveltavaa tutkimusta. Jos mietintö lähtee siitä että valtion tutkimustehtävä on *nimenomaan alle vaalikauden mittaista ja suoraan päätöksenteon perustaksi käytettävään, helposti hyödynnettävään ja vaikuttavan tiedon tuottamista*, pitäisi koko maan kattavan ammattikorkeakouluverkoston ja edellä mainitun alueellisen ja soveltavan tutkimustehtävän liittäminen mietintöön olla itsestäänselvyys. Nyt mietinnön toisessa pääehdotuksessa "Tilaajaperustaisen tutkimuksen laajentaminen" (luku 6.2.) puhutaan toimijana tutkimuslaitosten ohella vain yliopistosektorista. Arenen näkemyksen mukaan ei ole mitenkään mahdollista jättää ammattikorkeakoulusektoria pois yhtenä keskeisenä alan toimijana.
- 2) Luvussa 6.3. puhutaan vain tutkimuslaitosten ja *yliopistojen* yhteistyön syventämisestä "aidoissa osaamiskeskitymissä, joilla on yhteisiä kampusalueita, yhteisiä tutkimus- ja toimintainfrastruktuureja, yhteistä henkilökuntaa" (s. 89). Mietinnön kirjoittajat eivät ilmeisesti ole perillä siitä että pääkaupunkiseudun ulkopuolella useat yliopistot joko jo toimivat ammattikorkeakoulujen

kanssa yhteisillä kampusalueilla tai ovat suunnittelemassa tällaista yhteiskampusta. Näissä "aidoissa osaamiskeskitymissä" on sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen infrastruktuuria ja henkilökuntaa, jolloin koko luvun 6.3 pitäisi lähteä siitä että näihin yliopistojen ja/tai ammattikorkeakoulujen kampuksiin voidaan luontevasti yhdistää myös tutkimuslaitosten toiminta, ei siitä että tutkimuslaitosuudistuksen yhteydessä luotaisiin uusia kampusrakenteita.

- 3) Mietinnössä on siten lähes kokonaan unohdettu ammattikorkeakoulusektori. Tehdyissä asiantuntijakuulemisissa ei ole kuultu ammattikorkeakoulujen asiantuntijoita. Lisäksi tutkimuslaitosten toiminnassa ei ole käsitelty sitä laajaa yhteistyötä, jota ammattikorkeakouluilla jo nykyisin on tutkimuslaitosten kanssa. Lausunnon liitteenä on yhteenveto niistä sektoritutkimuslaitoksista ja ammattikorkeakouluista, joilla on nykyisin meneillään eri laajuisia yhteistyötä. Tätä ei tule vaarantaa, vaan edistää ja vahvistaa uudistuksen yhteydessä.
- 4) Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineeseen ehdotetaan koottavaksi merkittävä määrä nykyistä eri tahojen rahoitusta siten, että sen hallinnosta, päätöksenteosta ja ohjelmatoimikuntien rakenteesta vastaa perustettava strategisen tutkimuksen neuvosto. Neuvosto esitetään sijoitettavaksi Suomen Akatemiaan. Ottaen huomioon Akatemian tähänastisen suhtautumisen ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja sen rahoitukseen Arene esittää edellisiin kohtiin vedoten erityisen huolensa jo nykyisin laajan sekä tulevaisuudessa laajenevan ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten hankeyhteistyön rahoituksen toteutumisesta.

Useista esitetyistä mietinnön ongelmista päästäisiin eroon käyttämällä "yliopisto"- sanan sijaan koko mietintötekstissä sanaa "korkeakoulu" (ja tietysti muuttamalla kaikki tilastoluvut sisältämään myös AMK-tutkimustoiminnan volyymit). Yliopistoja ei tarvitsisi mietinnössä eritellä korkeakoululaitoksesta kokonaisuutena muutoin kuin kohdissa, jotka koskevat yliopistolakia (s. 89-90; samaan yhteyteen tulisi liittää selvitys ammattikorkeakoululaista ja ammattikorkeakoulujen tehtävistä), eräiden tutkimuslaitosten fuusioimista Helsingin yliopistoon (s. 57-59) ja kohdassa, jossa esitetään perustutkimuksen keskittämistä yliopistoihin (s. 37).

Arenen näkemyksen mukaan näin täydennettynä mietintö on käyttökelpoinen ja voimme tukea sen suuntaviivojen ottamista uudistuksen pohjaksi.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Puheenjohtaja Markku Lahtinen

Toiminnanjohtaja Timo Luopajarvi

Liite

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitysyhteistyö sektoritutkimuslaitosten kanssa

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira (MMM)	Hämeen amk, Metropolia amk, Oulun amk, Savonia amk, Seinäjoen amk
Geodeettinen laitos (MMM)	Hämeen amk, Metropolia amk
Geologian tutkimuskeskus GTK (KTM)	Centria amk, Kemi-Tornion amk, Novia amk, Oulun amk, Rovaniemen amk, Savonia amk,
Ilmatieteen laitos (LVM)	Hämeen amk, Metropolia amk, Pohjois-Karjalan amk, Rovaniemen amk,
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus KOTUS (OPM)	Humanistinen amk
Kuluttajatutkimuskeskus (KTM)	Jyväskylän amk, Lahden amk, Savonia amk
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus FIMEA	Savonia amk
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT (MMM)	Hämeen amk, Jyväskylän amk, Mikkelin amk, Novia amk, Lahden amk, Rovaniemen amk, Seinäjoen amk, Oulun amk, Satakunnan amk, Savonia amk
Metsäntutkimuslaitos Metla (MMM)	Centria amk, Humanistinen amk, Hämeen amk, Jyväskylän amk, Kymenlaakson amk, Mikkelin amk, Novia amk, Oulun amk, Pohjois-Karjalan amk, Rovaniemen amk, Savonia amk, Seinäjoen amk, Tampereen amk
Mittatekniikan keskus MIKES (KTM)	Centria amk, Kymenlaakson amk, Savonia amk
Museovirasto (OPM)	Humanistinen amk, Metropolia amk, Seinäjoen amk
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos OPTULA (OM)	Novia amk,
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL (MMM)	Hämeen amk, Mikkelin amk, Rovaniemen amk, Seinäjoen amk
Suomen ympäristökeskus SYKE (YM)	Haaga-Helia amk, Hämeen amk, Jyväskylän amk, Kymenlaakson amk, Lahden amk, Metropolia amk, Novia amk, Oulun amk, Pohjois-Karjalan amk, Savonia amk, Seinäjoen amk, Tampereen amk
Säteilyturvakeskus STUK (STM)	Centria amk, Rovaniemen amk,
Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL)	Centria amk, Diakonia amk, Humanistinen amk, Hämeen amk, Jyväskylän amk, Kymenlaakson amk, Lahden amk, Metropolia amk, Mikkelin amk, Novia amk, Rovaniemen amk, Satakunnan amk, Savonia amk, Seinäjoen amk, Tampereen amk, Vaasan amk
TTS - Työtehoseura	Hämeen amk, Savonia amk, Seinäjoen amk
Työterveyslaitos TTL (STM)	Centria amk, Haaga-Helia amk, Jyväskylän

	amk, Kemi-Tornion amk, Kymenlaakson amk, Metropolia amk, Satakunnan amk, Savonia amk, Seinäjoen amk, Tampereen amk, Vaasan amk
Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT (KTM)	Centria amk, Haaga-Helia amk, Hämeen amk, Jyväskylän amk, Kymenlaakson amk, Metropolia amk, Mikkelin amk, Satakunnan amk, Seinäjoen amk, Kemi-Tornion amk, Oulun amk, Savonia amk, Tampereen amk
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT (VM)	